

Vestland Kulturvernnettverk

Vestland Kulturvernnettverk Org.nr.: 833773372. Kontonummer: 1520.10.60068

Nettsted: kulturvern.no/vestland

Bakgrunn

Innenfor Kulturvernforbundets landsdekkende medlemsorganisasjoner finnes det om lag 250 lokale lag og foreninger i Vestland fylke. Vi anslår at det samlede antall er rundt 50 000 frivillige kulturvernere totalt, bare i Vestland fylke. Vi etablerer nå et Kulturvernnettverk for de lokale lagene i Vestland.

Kulturvernforbundet er paraplyorganisasjonen for de landsomfattende kulturvernorganisasjonene. Forbundet har 31 medlemsorganisasjoner med ca. 2600 lokale lag og 270 000 medlemmer og frivillige. Det frivillige kulturvernet bidrar med omtrent 7 millioner timer med frivillig innsats årlig, noe som tilsvarer omtrent 5000 årsverk og en verdiskapning på ca. 2 milliarder kroner i året.

Det første årsmøtet, nå skal ildsjelene samles

Stedet blir Bergen Sjøfartsmuseum 27. Oktober 2024 kl. 12.

I tillegg til ordinære årsmøtesaker og valg vil vi at møtet også skal være en møteplass. Derfor ønsker vi innslag hvor frivillige kan skape kulturvern sammen med publikum som kommer innom på museet. Overføring av immateriell kulturarv (for eksempel håndverk) skal være tilrettelagt for barn og unge.

Det er store avstander, mange kommer til å følge møtet på Teams. Når lagene melder seg inn i nettverket sender de inn tre fotos fra arbeidet til lag/forening. Disse ønsker vi å bruke inn i en medieproduksjon som går før og etter møtet, både for de som er i salen og de som følger på teams.

Vi ønsker å skape en god ramme gjennom å legge møtet til «Bergen historiske festival». Delegationene som kommer til årsmøtet er invitert sammen med ildsjelene i festivalen til sosialt samvær med buffet lørdag kveld. Reise og opphold og servering må dekkes av det enkelte lag.

Aktiviteten rundt årsmøtet vil gjøre det frivillige vernet av kulturarven synlig.

Forankring

Vi mener at etablering av Vestland Kulturvernettverk vil kunne bidra til å nå målene i både Kulturmiljømeldingen, Regjeringens kulturfrivillighetsstrategi, regional kulturplan for Vestland fylke og Riksantikvarens frivillighetsstrategi:

Regjeringens strategi for kulturfrivillighet («Rom for deltakelse» 2023):

«Regjeringen vil støtte opp under regionale initiativ for opprettelse av samarbeidsorganer på kulturområdet.» I Regjeringens strategi for kulturfrivillighet understrekes det at kulturarvfeltet er en sentral del av kulturpolitikken. *«Regjeringen vil bidra til koordinering i sektoren og støtte den frivillige innsatsen som er helt avgjørende på feltet».* Videre står det at: *«Regjeringen vil støtte opp under regionale initiativ for opprettelse av samarbeidsorganer på kulturområdet.»*

Hurdalserklæringen: *«Regjeringa vil bidra til å samle og koordinere sektoren og støtte den frivillige innsatsen, som er heilt avgjerande på feltet.»*

Nasjonale mål om engasjement, bærekraft og mangfold (Meld. St. 16 2019-2020): *«Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø».*

Kulturens kraft — Kulturpolitikk for framtida. (Meld. St. 8 2018–2019):

«Overordna kulturpolitiske mål: Eit fritt og uavhengig kulturliv som tek vare på og formidlar kulturarv... tilbyr møteplassar og byggjer fellesskap.» En av de viktigste målsetningene er å sørge for *«Et fritt og uavhengig kulturliv som tar vare på og formidler kulturarven.»*

Frivillighetsmeldingen («Frivilligheita – sterk, sjølstendig, mangfaldig» 2018). Et av målene er at *«frivillig innsats bidreg til å sikre den felles kulturarven vår»*

Regionalplan for kultur i Vestland fylkeskommune 2023-2035 («Kultur bygger samfunn»): *«Som ein leiande region må Vestland legge til rette for at det skal vere enkelt å drive frivillig kulturvern i fylket».* Planen peker på et behov for bedre samordning og at gode nettverk, klynger og samhandlingsarenaer er en forutsetning for å lykkes. Planen foreslår helt konkret at de ønsker å bidra til å etablere et nettverk på kulturvernfeltet. Dette har Kulturvernforbundet nå tatt initiativ til ved å etablere Vestland kulturvernettverk.

Regional plan for kultur i Vestland fylkeskommune foreslår dermed tiltak som også oppfyller den nasjonale målsetningen hentet fra **Kulturmiljømeldingen «Engasjement, bærekraft og mangfold – nye mål i kulturmiljøpolitikken»**, vedtatt av Stortinget i 2020. Et av de tre overordnede nasjonale målene er at *«Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø».*

Riksantikvaren

I tillegg til disse stortingsmeldingene, viser vi til **Riksantikvarens frivillighetsstrategi som ble lansert i 2022**: *«Mange av fylkeskommunene har strategier og retningslinjer for samarbeidet og kontakten med frivillig sektor... Disse strategiene og planene løfter bl.a. fram at «det skal være enkelt å være frivillig!»*. Også her blir det pekt på hvor viktig det er å etablere gode møteplasser, heve kompetansen i frivilligheten og styrke samarbeidet og utvikle fleksible og økonomiske støtteordninger. *«Det er et behov for større grad av samordning på området»*.

Det står videre i Riksantikvarens frivillighetsstrategi at i intervjuer de gjorde med fylkeskommunene, fikk de innspill om viktigheten av god dialog mellom kulturminneforvaltningen og frivilligheten, men det ble også påpekt at det er viktig med «armlengdes avstand». Vi er enige i dette og mener at frivilligheten fungerer best når den får utvikle seg og organisere seg selv på egne premisser. Vi ønsker derfor å etablere et regionalt kulturvernnettverk basert på deltakelse, hvor de lokale lagene kommer sammen og organiserer seg i et bredt regionalt faglig nettverk.

Kulturvernforbundet

Etablering av Vestland Kulturvernnettverk bidrar til å oppfylle de frivillige organisasjonenes for kulturvern sitt eget ønske om en bedre regional samordning. Kulturvernforbundets landsmøte vedtok i 2022 en handlingsplan hvor en bedre regional samordning er et sentralt satsingspunkt. Vi har de siste årene jobbet med å få på plass regionale strukturer og møteplasser for våre medlemsorganisasjoner og lokale lag. Vi arrangerte bl.a. i 2022 «Trøndelag kulturarvkonferanse» i Erkebispegården i Trondheim i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune. Her samlet vi representanter fra en rekke av våre medlemsorganisasjoner og lokale lag/frivillige til en viktig faglig møteplass for nettverksbygging. Tilbakemeldingene fra deltakerne var at det var et sterkt ønske og et stort behov for flere slike møteplasser for det frivillige kulturvernet.

I februar 2024 avholdt vi stiftelsesmøte i Trøndelag kulturarvnettverk. Dette nettverket er under etablering, men har på kort tid skapt stort engasjement i det frivillige kulturvernfeltet i Trøndelag.

I 2022 etablerte vi Oslo kulturarvnettverk som er et samordningsorgan for lokale lag og foreninger i Oslo og omegn. Til stiftelsesmøtet var det mer enn 60 lokale lag som var representert. I Oslo har det blant annet vært arrangert et tilskudds verksted, et lobbykurs og et enormt kulturminnedagsarrangement på

Akershuskaia med ca. 30 lokale lag til stede. Kulturarvnettverket har i tillegg arrangert et eget innspills møte med Kulturdepartementet, som et ledd i deres høringer om en ny nasjonal strategi for kulturfrivillighet. Oslo kulturarvnettverk har vært en stor suksess hvor det er skapt store synergieffekter bare i løpet av dets første leveår, og vi mener at denne modellen er god og overførbar når vi skal etablere Vestland Kulturvernnettverk.

Koordinator

Kulturvernforbundet har ansatt en profesjonell koordinator/prosjektleder for å utvikle Vestland Kulturvernnettverk. Arbeidsoppgavene til den regionale koordinatoren vil være å skape møteplasser, aktiviteter og arrangementer for de lokale lagene, bygge nettverk og være et samordnet organ og høringsinstans inn mot kommuner, fylkeskommuner, museer, arkiv etc., jobbe for å bedre rammene for det frivillige kulturvernet i Vestland, lede prosjekter, søknader, jobbe politisk og arrangere seminarer og konferanser.

Vestland Kulturvernnettverk skal være en demokratisk organisasjon med et valgt styre (av representanter fra frivilligheten) og med årsmøte som høyeste organ. Regionkoordinatoren er underlagt dette styret og rapporterer både til styret og til Kulturvernforbundet.

I etableringsfasen er det hensiktsmessig at koordinatoren er ansatt i Kulturvernforbundet. Regionkoordinatoren skal fungere som Kulturvernforbundets forlengede arm i regionen. Koordinatorene fra alle regioner skal samarbeidet i et nasjonalt nettverk ledet av Kulturvernforbundet.

Hvorfor vi trenger Vestland Kulturvernnettverk

Det frivillige kulturvernet er en stor aktør som trenger en mye bedre samordning. I motsetning til andre store aktører i kultur, friluftsliv- og idrettssektoren med idrettsråd, teaterråd og friluftslivsråd, finnes det svært få lokale og regionale kulturvernråd. Kulturvernforbundet er bekymret for at det frivillige kulturvernet vil svekkes i forhold til de andre store aktørene regionalt dersom vi ikke får på plass en bedre organisering. Vestland Kulturvernnettverk vil være et bindeledd mellom det offentlige og det frivillige kulturvernet og skal fungere som et rådgivende organ for både kommuner og fylkeskommune.

Dette er et ønske fra de frivillige, fra lokallagene, fra organisasjonene og fra Kulturvernforbundet. Og ikke minst er dette et ønske fra det offentlige hvor både Stortinget, Riksantikvaren og Fylkeskommunen har et mål om en bedre samordning av dette feltet.

Framdriftsplan

- 2023:
 - Søknader til Vestland fylkeskommune, [gjennomført](#).
- 2024:
 - Samle lokale lag og miljøer til et stiftelsesmøte som gir rådet et mandat og det opprettes et interimsstyre, [gjennomført](#).
 - Ansette Regionkoordinator/prosjektleder med arbeidsplass i Vestland, [gjennomført](#).
 - Søknader til Riksantikvaren, Kulturdirektoratet og regionale ordninger, [gjennomført og innvilget](#).
 - Søknad til Sparebank Stiftelsen, [gjennomført](#).
 - Arrangere årsmøte hvor det blir etablert et styre, [27. Oktober 2024 i Bergen](#).
 - Etablere gode samarbeidsplattformer inn mot kommuner og fylkeskommune.
 - Bygge nettverk med andre deler av kultur- og frivillighetsfeltet i Vestland.
- 2025:
 - Arrangere konferanser og møter
 - Etablere samarbeid med museer, arkiv etc.
 - Administrasjon og drift
 - Etablere et «regionkontor» for Vestland Kulturvernnettverk

Økonomi

I forbindelse med regionreformen ble flere av de offentlige kulturminneoppgavene flyttet til regionalt nivå. Dagens regjering jobber nå med å etablere regionale kulturfond. Dette er to viktige årsaker til at det frivillige kulturvernet også trenger å styrke sin organisering regionalt.

- Kulturvernforbundet har fått et tilskudd til regionsatsingen fra Kulturdepartementet, såkalte «såkornmidler», som et tiltak for å følge opp Regjeringens strategi for kulturfrivillighet (2023).
- Fram til mai 2025 er Vestland Kulturvernnettverk støttet av:
- Vestland Fylke kr. 250.000,-
- Riksantikvar kr. 250.000,-